

Procesaanpak

Transitie Landelijk Gebied – Deelgebied 't Oldambt

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Gebiedsschets - waar werken we naartoe?
3. Schets van het proces
 - Beschrijving en deelnemers Procesteam
 - Invulling en deelnemers Kennissessies
 - Gebiedsdag (brede consultatie)
 - Toekomstsessie
4. Planning bijeenkomsten
5. Procesafspraken & leidende principes
6. Opgave
 - doelen vanuit het NPLG
 - verkenning opgaven Oldambt
 - deelgebied Oldambt
 - ontwikkelingen en initiatieven in het Oldambt
 - beschikbare (start)documenten
7. Besluitvorming
8. Tot slot – contact

Afbeeldingen:

In het document zijn karakteristieke afbeeldingen van Het Oldambt opgenomen o.a. gemaakt door direct betrokkenen.

1. Inleiding

Het landelijk gebied van Groningen staat voor een verregaande verandering, gericht op natuurherstel, een robuuster water- en bodemsysteem en duurzamere landbouw. Het zal gaan toegroeien naar een toekomst- en klimaatbestendig, gezond en duurzaam ingericht landelijk gebied met een langjarig perspectief voor de landbouw. Maar ook voor andere ondernemers en de inwoners in de provincie Groningen. Een landelijk gebied dat een belangrijke bijdrage levert aan de productie van gezond voedsel en de landschappelijke kwaliteit in onze provincie.

De provincie gaat dit samen met de omgeving verkennen en invullen. In zeven deelgebieden zijn hiervoor gebiedsprocessen gestart. Er wordt waar mogelijk aangesloten bij reeds bestaande structuren en initiatieven. Daarmee zijn ook verschillen in aanpak per deelgebied mogelijk. De gebiedsprocessen zijn nadrukkelijk leidend om samen met de gebieden toe te kunnen werken naar een Provinciaal Gebiedsplan Groningen.

Deze procesaanpak beschrijft het proces voor het deelgebied Het Oldambt voor de periode september 2023 tot voorjaar 2024.

Dit is de procesaanpak Oldambt 1.0, het procesteam kan indien nodig en/of gewenst bijsturen. Eventuele wijzigingen worden ook weer gepubliceerd.

Afbeelding: dijkdoorgang Carel Coenraadpolder

2. Gebiedsschets – waar werken we naartoe?

In het gebiedsproces werken we toe naar een gebiedsschets met gedragen schetsen voor oplossingsmaatregelen op gebied van natuurherstel, water en klimaat in combinatie met perspectief voor de landbouw voor deelgebied het Oldambt. Waar mogelijk worden hierin andere doelen meegenomen, zoals recreatie en toerisme, landschap en energie. De procesbeschrijving (hoe tot de gebiedsschets is gekomen) maakt onderdeel uit van het document.

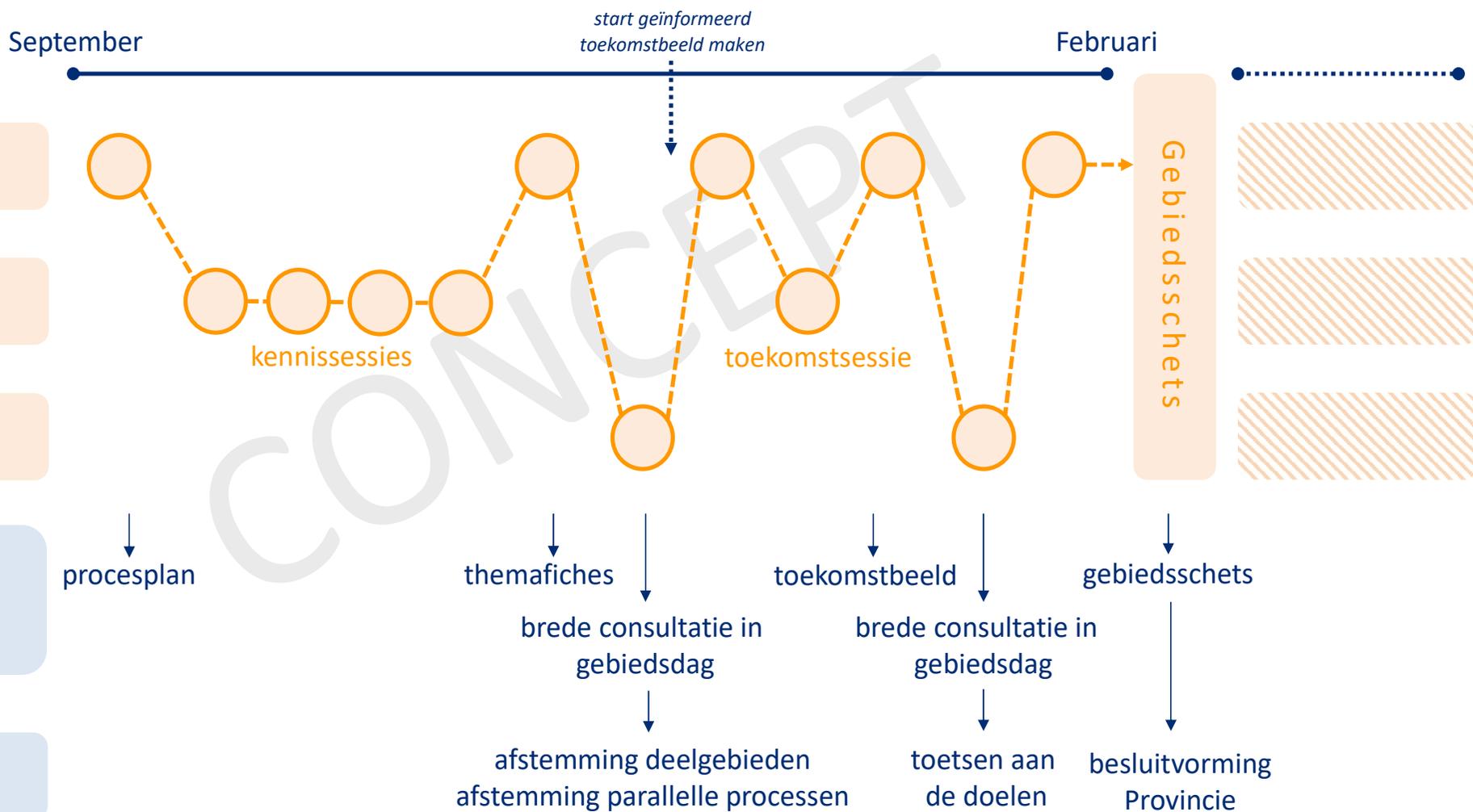
Het gebiedsproces sluit waar mogelijk aan bij reeds bestaande structuren en initiatieven. Daarmee zijn ook verschillen in aanpak per deelgebied mogelijk. Per deelgebied levert dit een gebiedsschets op die samen input vormen voor één provinciaal gebiedsplan 2.0. Dit provinciaal gebiedsplan 2.0 wordt ter besluitvorming voorgelegd aan Provinciale Staten.

Het komen tot een gebiedsschets is een uitdaging omdat de doelen voor klimaat en natuur nog niet allemaal duidelijk zijn. Door het vastlopen van het landbouwakkoord is ook het perspectief voor de landbouw nog niet nader gedefinieerd. Desalniettemin weten we ook al veel wel. Door in het gebiedsproces integraal naar opgaven te kijken willen we in gezamenlijkheid toewerken naar (vol)houdbaar toekomstperspectief voor het gebied.

Afbeelding: De Dollard vanuit vogelkijkhut 'De Kieekaste'

3. Schets van het proces

Beschrijving rol procesteam

Het procesteam denkt mee over de inrichting en voorbereiding van de bijeenkomsten van de planbouwers en de gebiedsdag. Ze zijn een klankbord en denken (proactief) mee. Daarbij ligt de focus op het proces. Er vindt in het procesteam geen besluitvorming over de inhoud plaats en het procesteam heeft geen formele status. De deelnemers aan het procesteam hebben commitment op het proces. De deelnemers aan het procesteam denken mee vanuit de eigen achtergrond en op eigen titel. Ze worden daarmee niet aangesproken als zijnde vertegenwoordiger van een organisatie; ze spreken niet namens, ze spreken vanuit. Om in het procesteam te spreken vanuit (organisatie/sector/belang) raadplegen de leden van het procesteam hun eigen organisatie/collega's en houden ze hun eigen organisaties op de hoogte. Het procesteam bestaat uit mensen vanuit het gebied en/of rechtstreeks betrokken partijen. Inbrengen van persoonlijke belangen is in het procesteam niet aan de orde. De leden van het procesteam zijn niet pertinent tegen, wel kritisch én constructief en hebben zich aan het proces gecommitteerd.

Het procesteam voor het deelgebied Het Oldambt is als volgt samengesteld:

Deelnemers:

1. Lammechien Hut – gemeente Oldambt
2. Oscar Borsen – Groninger Landschap
3. Willem Huisman – bestuurslid AJK afdeling Oldambt
4. Doeko van 't Westeinde – bestuurslid LTO afdeling Oldambt/ANOG
5. Amarens Reitsma – gebiedsregisseur provincie Groningen
6. Marja van Schie – voorzitter
7. (secretariële) ondersteuning
8. Open stoel

De open stoel biedt het procesteam de mogelijkheid om iemand voor een overleg van het procesteam uit te nodigen.

Er is de suggestie gedaan om een communicatie adviseur aan het procesteam toe te voegen, hier is nog niet in voorzien.

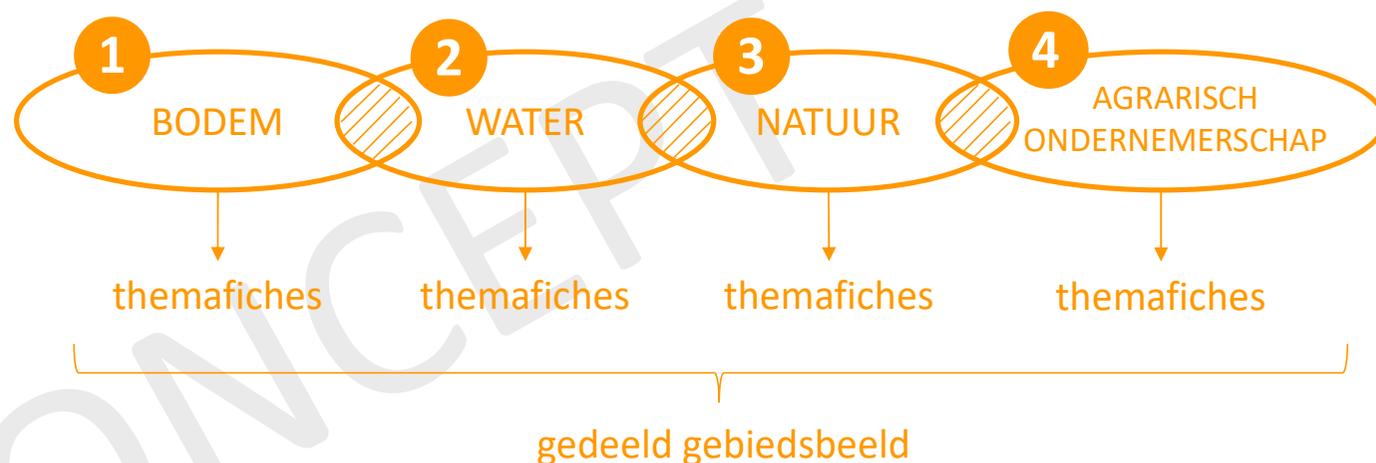
Kennissessies

Bedoeling van de kennissessies

Bedoeling van de kennissessies is om in gezamenlijkheid

- de kennis van het onderwerp te vergroten
- kennis van de specifieke opgave t.a.v. het onderwerp in Oldambt te vergroten
- ontwikkelingen in het vakgebied te verkennen
- te komen tot een integraal beeld van de opgaven, waar liggen koppelkansen, waar dilemma's
- te verzamelen wat er nu al aan oplossingsrichtingen naar voren komt

Vanuit de kennissessies worden themafiches gemaakt die worden gepubliceerd en die de basis vormen voor de gebiedsdag in december.

Planbouwers

Beschrijving rol planbouwers

De planbouwers vormen een groep van ongeveer 30 personen die wonen en/of werken in of aan het Oldambt. Zij verdiepen zich in de opgave voor het Oldambt, buigen zich over het toekomstbeeld en brengen praktijk- en ervaringskennis in. De planbouwers zijn geselecteerd in overleg met de leden van het procesteam en hun organisaties, waarbij speciaal aandacht is besteed aan een goede verspreiding over het gebied, verschillende achtergronden, spreiding over verschillende bedrijfstypes, betrokken natuurbeheerders, diverse specialistische kennis, leeftijd en man-vrouw. Als ondernemers, natuur- en waterbeheerders en als beleidsmakers, zullen de planbouwers direct of indirect in de toekomst een rol hebben in de uitvoering. Daarom is hun rol cruciaal in de gebiedsschets.

Voor de input van bewoners putten we o.a. uit de landschapswerkplaats en Gronings Vuur. Daarnaast organiseren we brede gebiedsdagen waarin bewoners, agrariërs en andere belanghebbenden input kunnen leveren en kunnen reflecteren op de resultaten op dat moment.

Deelnemers kennissessies - planbouwers

Voor de kennissessies wordt een groep van 'planbouwers' uitgenodigd. Per sessie aangevuld met experts op de verschillende onderwerpen. In totaal per sessie een groep van ca. 30 personen. De planbouwers vormen een brede vertegenwoordiging uit het gebied en doen aan alle kennissessies mee.

De groep bestaat uit:

✓ agrariërs uit het gebied	ca. 10 pers
✓ gemeente (inhoudelijke specialisten)	ca. 4 pers
✓ waterschap (inhoudelijke specialisten)	ca. 2 pers
✓ terrein beherende organisaties (inhoudelijke specialisten)	ca. 3 pers
✓ vanuit dorpen/inwoners/landschap	ca. 2 pers
✓ procesteam	ca. 7 pers
✓ experts per thema
provincie, gemeente, waterschap, natuur en extern)	ca. 5 pers (vanuit

Gebiedsdag Oldambt (brede consultatie)

De gebiedsdag is een brede gebiedsbijeenkomst voor iedereen (wonend en werkend in 't Oldambt). De invulling van de gebiedsdag wordt de komende tijd verder uitgewerkt en voorbereid.

In de kennissessies heeft een verdieping van de opgave voor het Oldambt plaatsgevonden. De planbouwers hebben zich gebogen over de opgave en over het toekomstbeeld. Ze hebben deskundigheid, praktijk- en ervaringskennis ingebracht. In de brede gebiedsdagen kunnen alle agrariërs, bewoners en andere belanghebbenden input leveren en reflecteren op de resultaten op dat moment. Het gedeelde gebiedsbeeld vanuit de kennissessies wordt op de gebiedsdag getoetst en uitgebouwd.

We werken aan een gebiedsdag waar verschillende doelgroepen zich aangesproken voelen om deel te nemen en een bijdrage te leveren. Daarbij zijn verschillende (werk)vormen mogelijk (evt. workshop / excursie / enquête / thematafels).

Toekomstsessies

In de toekomstsessies blikken we vooruit, richting 2040-2050. We gunnen onszelf de kans om even verder te kijken dan de actuele opgaven, het grote plaatje te zien, ontwikkelingen in de samenleving en in de sectoren te betrekken. Vanuit een gedeeld toekomstbeeld voor het Oldambt werken we terug naar eerste stappen in de goede richting op de korte termijn, aansluitend bij de opgaven en de doelen. Want de toekomst begint wel vandaag.

Met de toekomstsessies schuiven we de opgaven dus niet voor ons uit, maar bekijken we wel het grote geheel. Dat maakt het niet persé makkelijker, wel realistischer. En voorkomt het gevoel van 'stapelen van doelen in de tijd'. Het Oldambt kent een traditie van ondernemerschap die nog steeds herkenbaar is. Ondernemers kijken vooruit.

Vooralsnog voorzien we dat de planbouwers betrokken zijn bij de toekomstsessies. Indien dit uitbreiding nodig heeft, dan kan het procesteam dit besluiten.

4. Planning bijeenkomsten

Data bijeenkomsten gebiedsproces TLG Oldambt

datum

startbijeenkomst

18-sep procesteam

kennissessies

16-okt planbouwers

30-okt planbouwers

13-nov planbouwers

20-nov planbouwers

Samenbrengen themafishes

Datum nnb procesteam

gebiedsdag

11-dec brede consultatie voor iedereen

Reflectie en voorbereiding toekomstsessie

14-dec procesteam

Eventuele wijzigingen worden gepubliceerd op de gebiedspagina van het Oldambt.

Afbeelding: gemaal Ulsda

5. Procesafspraken & leidende principes

1

DE OPGAVE STAAT CENTRAAL

Een belangrijk deel van de opgave is gegeven vanuit de overheid; in gesprek met de gebiedspartners wordt bekeken welke aanvullende, samenhangende opgaven zij zien.

Alle partijen organiseren zich rond de opgave vanuit hun eigen rol, de doelstelling staat centraal. Ze zetten hun rol optimaal in.

Problemen oplossen staat boven de eigen organisatie-identiteit. We werken aan een gebied, niet aan losse onderdelen.

2

POSITIEF PLATTELANDSCHAP

Gegeven de grote opgaven die door de overheid meegegeven worden, hoe zien we de ontwikkeling van het Oldambt tussen nu en 2050 voor ons?

Wat zijn de grote ontwikkelpaden?

Initiatieven worden getoetst op een bijdrage in de juiste richting en het voorkomen van jezelf de hoek in verven.

We kiezen voor een ontwikkelingsbenadering, met ruimte voor tussentijds bijsturen. We sluiten aan bij de energie van bewoners, bedrijven en organisaties in het gebied. Overheden zijn onderdeel van de samenleving en stellen zich op als mogelijk makers in de transitie.

3

EEN TRANSPARANT EN NAVOLGBAAR PROCES

We ontwerpen een proces dat houvast biedt. Tegelijkertijd zal het procesontwerp flexibel genoeg zijn om in een dynamische omgeving mee te kunnen bewegen.

Processtappen zijn transparant en goed te volgen. Informatie is voor iedereen toegankelijk op een centrale plek (site).

4

KENNIS ONTWIKKELEN WE SAMEN

We honoreren praktijkkennis en theoretische kennis. We maken onderscheid tussen weten en vinden. We respecteren elkaars kennis.

Voor elke stap in het proces maken we gezamenlijk de balans op welke kennis relevant is en we willen benutten.

Als we kennis missen die nodig is om tot een gebiedsschets te komen, dan ontwikkelen we die samen en we bepalen samen welke experts we hiervoor nodig hebben.

5

DOEN IS DE BESTE MANIER VAN LEREN

We weten een koers en een richting, maar eindbeelden staan nog niet vast, of zullen gedurende de transitie gaan veranderen.

Hoe ga je om met ongeveer? Nieuwe kennis zal zich aandienen. Nieuwe opgaven ook. Verandering is zeker. Fouten ook. We werken aan onze weerbaarheid.

5. Procesafspraken & leidende principes

We maakten in het procesteam de volgende praktische procesafspraken:

- Als er iets is, als iets onduidelijk is, als er iets mis gaat, leg het op tafel. Bij het procesteam, of bij Amarens of Marja. Als we het niet weten, kunnen we er niets aan doen.
- Onze omgeving verandert voortdurend. Ook de beleidsomgeving. Dat is lastig, maar we gaan elkaar helpen om daar mee om te gaan.
- We praten met elkaar, niet via de pers. Voor vragen van de pers, is Amarens Reitsma de contactpersoon.
- Het procesteam kan in overleg bepalen om procesafspraken aan te passen of aan te vullen.

Afbeelding: vistrap Polder Breebaart

6. Opgave – doelen vanuit het NPLG

Nederland staat voor een uitdagende transitie van het landelijk gebied. Het **Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)** bepaalt in belangrijke mate de nationale doelen, de reikwijdte en het ritme van de transitie. In de zomer van 2022 presenteerde de Minister voor Natuur en Stikstof de nationale doelen en opgaven voor natuurherstel en -versterking (waaronder de reductie van stikstof), water en klimaat. Daarnaast werd een aantal structurerende principes geformuleerd, zoals 'water en bodem sturend'. Ook is het NPLG onlosmakelijk verbonden met het toewerken naar perspectief voor de landbouw.

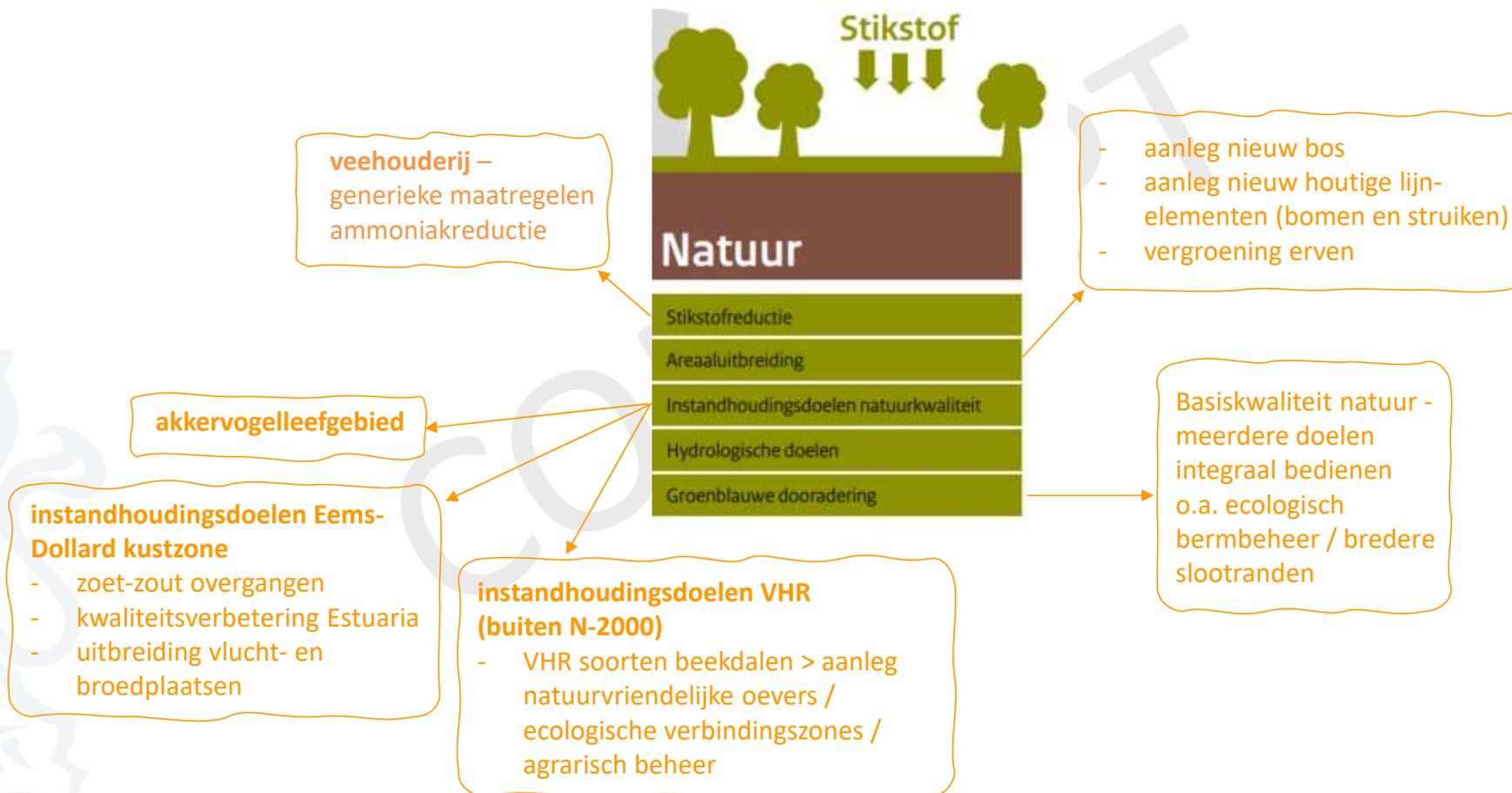

Verkenning opgave deelgebied Oldambt

Op de navolgende pagina's volgt een verkenning hoe de landelijke doelen zich vertalen naar opgaven die landen in het Oldambt. Daarbij hebben niet alle opgaven eenzelfde status. Door integraal naar opgaven te kijken willen we met de gebiedsschets toewerken naar (vol)houdbaar toekomstperspectief. In het gebiedsproces wordt gestart met het uitdiepen van deze opgaven in kennissessies, om zo te komen tot een gedeeld gebiedsspecifiek beeld van de opgaven die voor ons liggen.

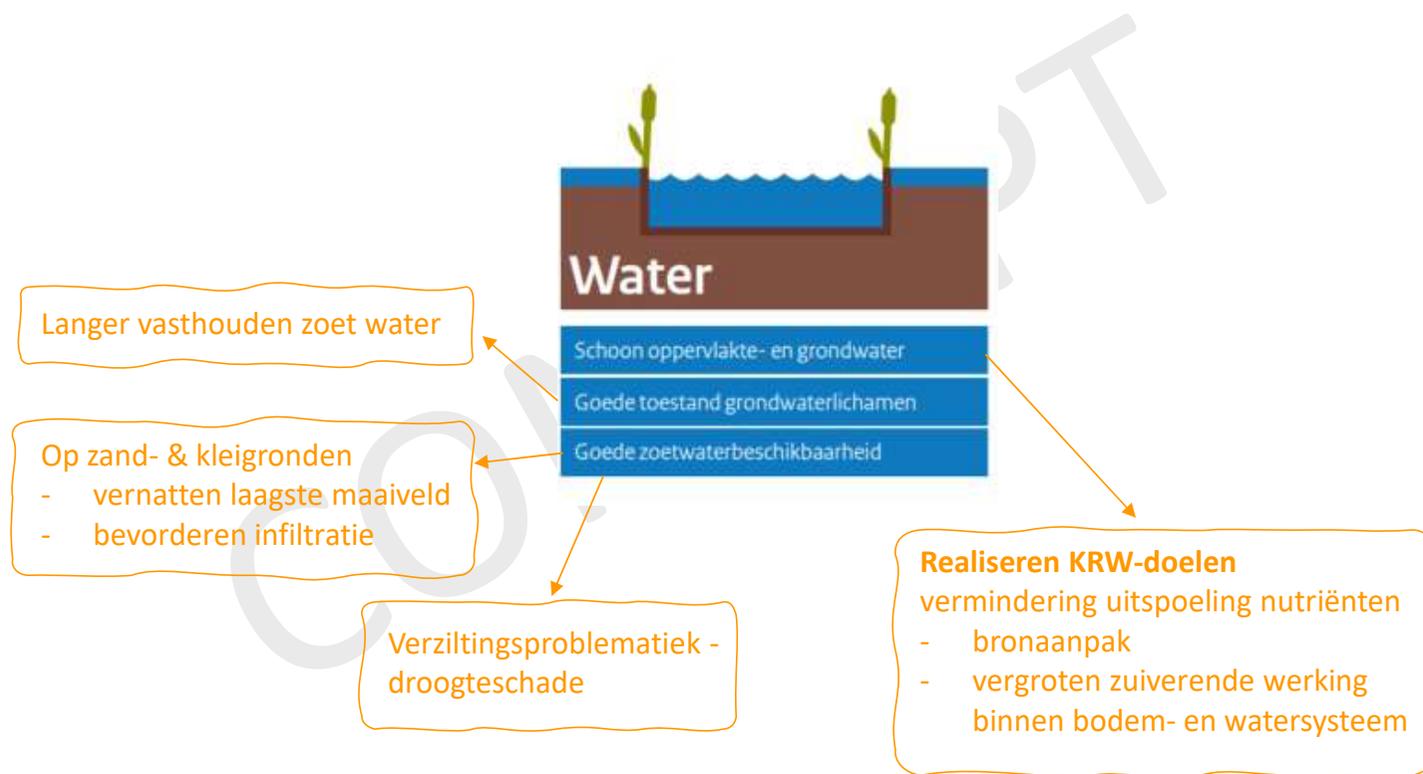
Opgave – verkenning Oldambt

doelen Natuur

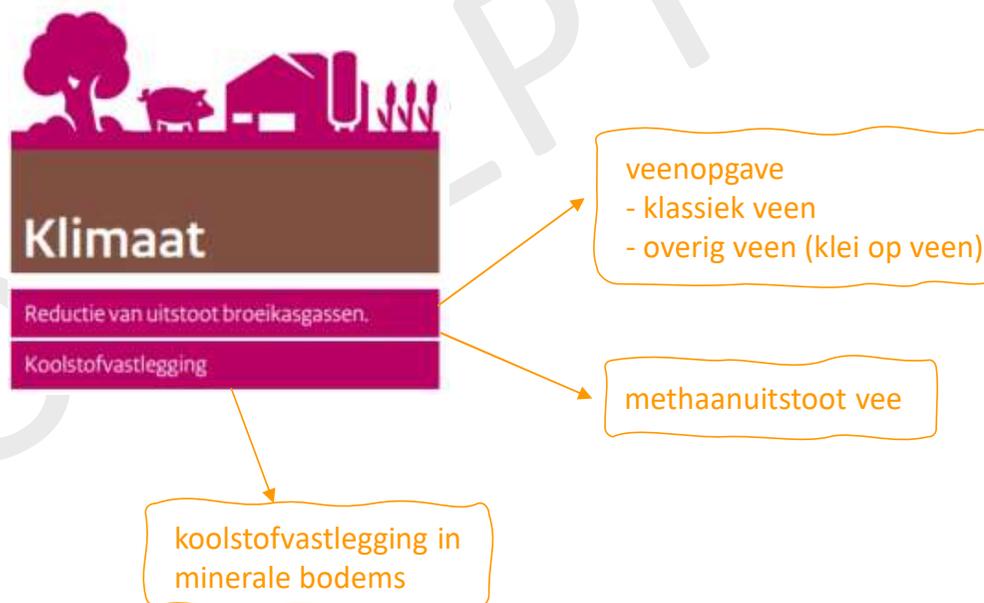
Opgave – verkenning Oldambt

doelen Water

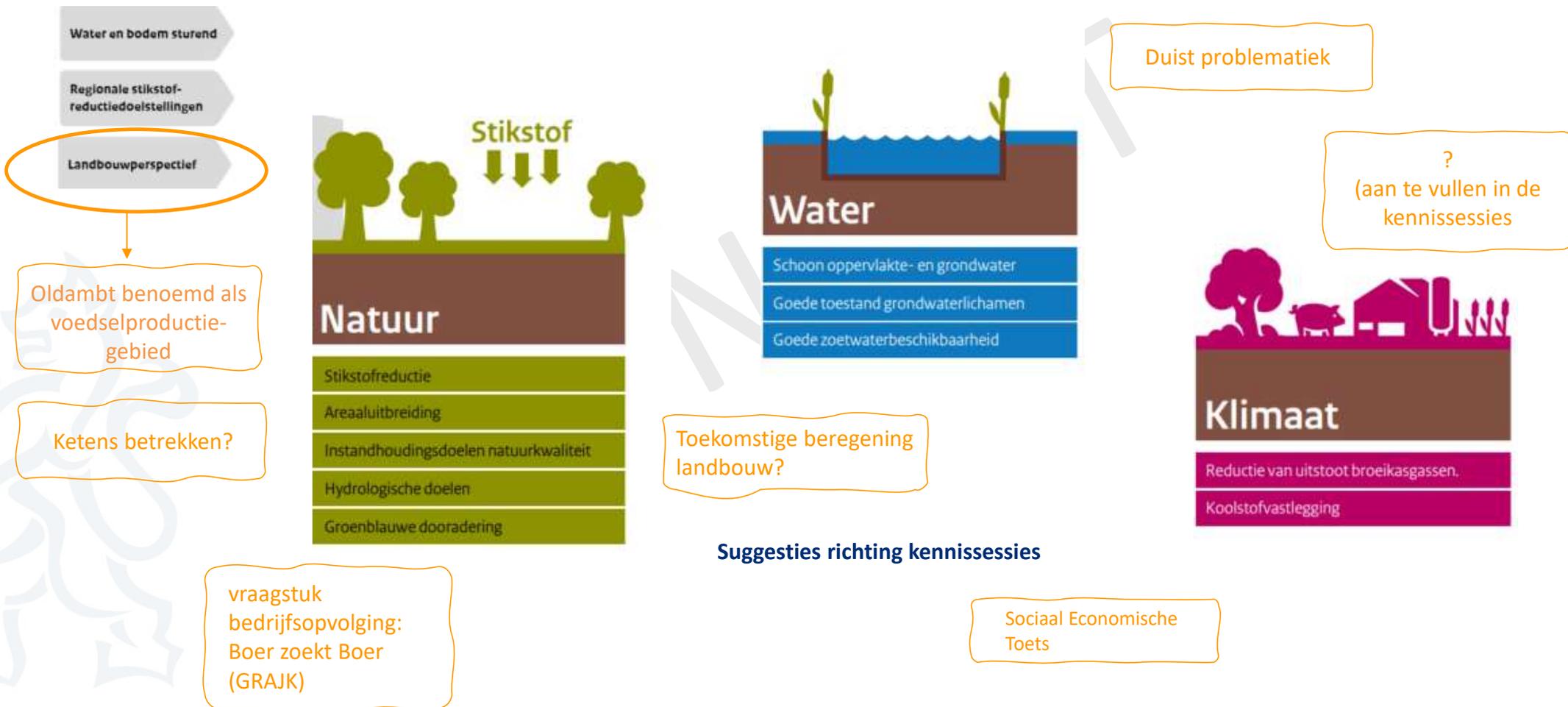
Opgave – verkenning Oldambt

doelen Klimaat

Opgave – verkenning Oldambt

verkenning landbouw & aanpalende opgaven

Suggesties richting kennissessies

Afbeelding: De Reiderwolderbolder

Deelgebied Het Oldambt

Kaart met de begrenzing van het
deelgebied.

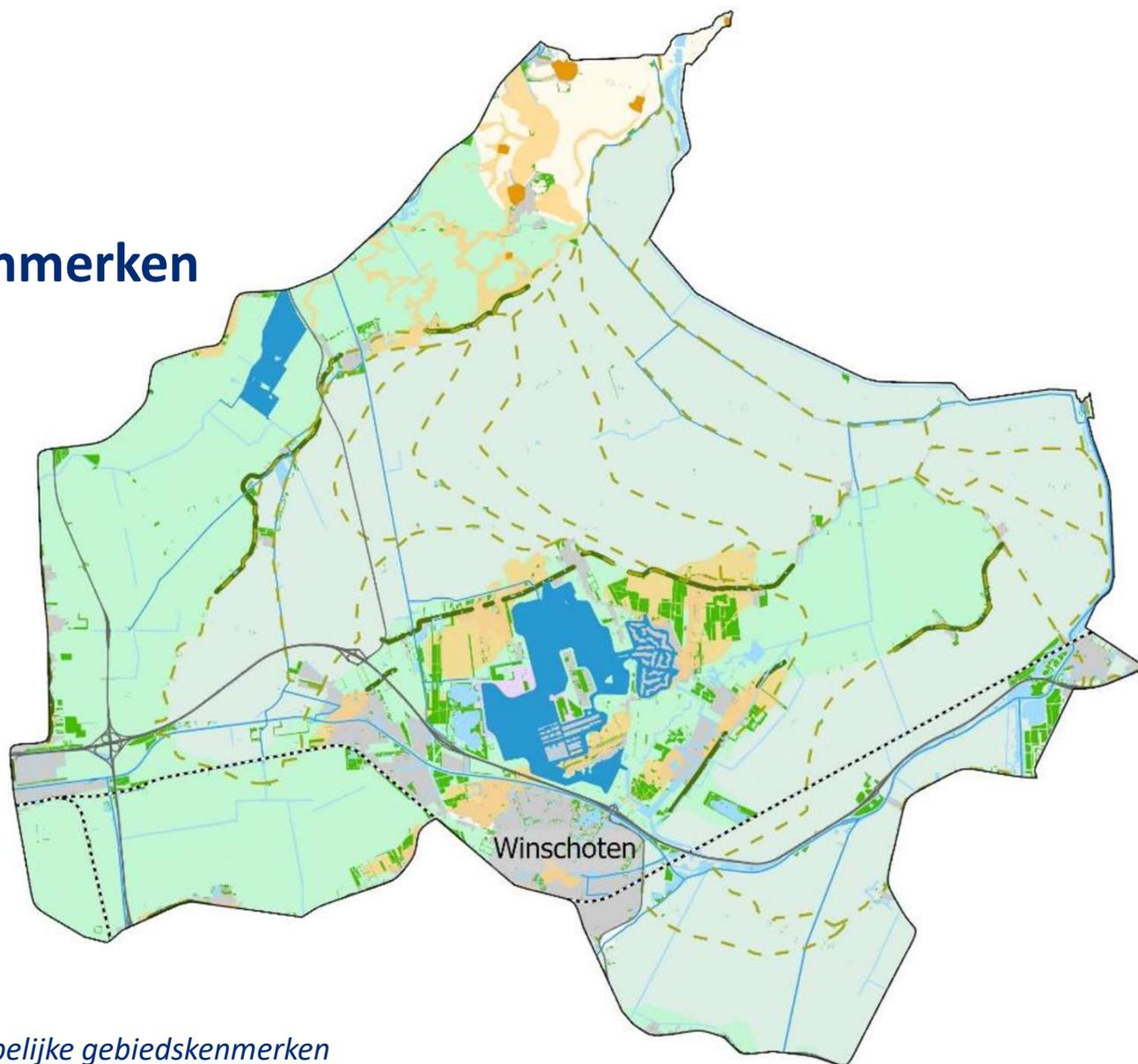
Het deelgebied valt volledig in het
werkgebied van waterschap Hunze
& Aa's.

Landschappelijke Gebiedskenmerken

deelgebied Het Oldambt

De invloed van de zee, het oude land en de kleipolders.

- Wegen
- Spoor
- Oude dijken
- Wierden
- KRW (grote) waterlichamen
- Waterlichamen
- Groene linten
- Bos en hout
- Aardkundig waardevol
- Stedelijk gebied

- Landschapstypen
- Dijkenlandschap
 - Wierdenlandschap
 - Veenkoloniaal landschap
 - Wegdorpenlandschap op zeelei
 - Wegdorpenlandschap op overgang zand/veen

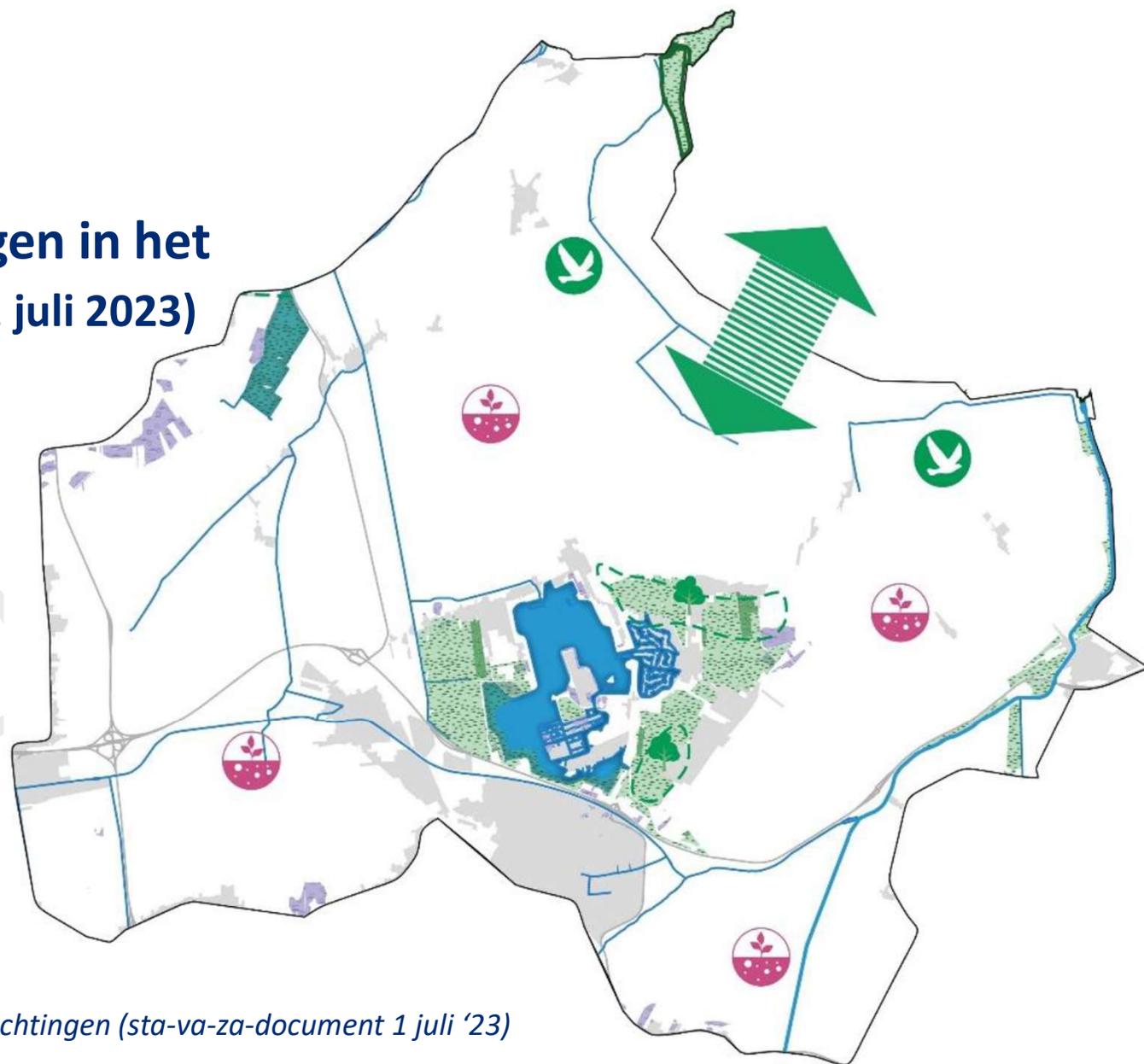
kaart landschappelijke gebiedskenmerken

Genoemde oplossingsrichtingen in het Stand van Zaken document (1 juli 2023) deelgebied Het Oldambt

Kaart met gebiedsspecifieke (en generieke – niet op kaart) oplossingsrichtingen uit het stand van zaken document (1 juli 2023) op basis waarvan de provincie de gesprekken over de benodigde financiële middelen met het Rijk voert.

	aanpak veenoxidatie in klassieke veenweide
	zoekgebied bos
	NNN
	NNN opgave
	N2000
	vogelleefgebied t.b.v. N2000 aangewezen gebiedsdoelen
	verbeteren relatie zoet-zout N2000 aangewezen gebiedsdoelen
	KRW-waterlichaam
	aanpak koolstofvastlegging akkerbouw
	stedelijk gebied

- Generieke maatregelen (niet op kaart)**
	Groenblauwe dooradering
	Koolstofvastlegging bos en hout
	Zoetwatervoorraad/klimaatadaptatie
	N2000 regionale doelen

kaart oplossingsrichtingen (sta-va-za-document 1 juli '23)

Afbeelding: Carel Coenraadpolder

Ontwikkelingen en initiatieven in 't Oldambt

Niet onuitputtelijk.

- VLOED (ED 2050)
- Agroprogramma
- Erfgoedprogramma
- Regiodeal Oost Groningen
- Regiodeal Natuur inclusieve landbouw
 - ✓ Midwolder bouwten
- Programma Natuur
- Boerderijen programma
- Omgevingsvisie Oldambt
- Route 2040 (GRAJK)
- Graanrepubliek
- Nationaal Programma Groningen – Toukomst
 - ✓ Landschapswerkplaats
 - ✓ Gronings Vuur
-

Overzicht vastgestelde (start)documenten tbv het gebiedsproces TLG

- Startnotitie Transitie Landelijk Gebied
 - Landbouwupdate
 - Strategie biodiversiteit
- (<https://www.provinciegroningen.nl/actueel/startnotitie-transitie-landelijk-gebied/>)
- Stand van zaken document (1 juli)
- (<https://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/stikstof/stand-van-zaken-transitie-landelijk-gebied/>)

7. Besluitvorming

In het gebiedsproces voor 't Oldambt streven de betrokken partijen er naar om gezamenlijk de maatregelen te benoemen waarmee de doelen voor natuur, water en klimaat gerealiseerd kunnen worden. Voor 't Oldambt, benoemd als voedselproductiegebied van Groningen, komt landbouw daar aanvullend bij.

De gebiedspartijen zullen de best denkbare gebiedsschets aanbieden waarmee de doelen gerealiseerd kunnen worden. We streven naar overeenstemming hierover, consensus. Wanneer consensus niet bereikt kan worden, geven we dat aan in de gebiedsschets. De formele besluitvorming over de gebiedsschets is aan de provincie. Temeer omdat ook de zeven verschillende gebiedsplannen (van de zeven deelgebieden) samen een sluitend gebiedsprogramma moeten vormen.

Binnen het procesteam zullen we onderling afstemmen hoe de betrokken besturen van alle organisaties goed geïnformeerd blijven.

8. Tot slot - contact

Informatie te vinden op:
Provinciegroningen.nl/oldambt

Heeft u vragen over deze procesaanpak?

Neemt u dan gerust contact op via:
oldambt@provinciegroningen.nl

Of met:

Amarens Reitsma – gebiedsregisseur deelgebied Oldambt
a.f.reitsma@provinciegroningen.nl
06 50 04 06 64

Marja van Schie – verkenner deelgebied Oldambt
Marja.vanschie@p2.nl
06 52 07 04 32

vertrouwenspersoon
Janny Stellingwerf, vertrouwenspersoonstellingwerf@gmail.com